

SMOEËL I / I SAMUEL - HOOFDSTUK 31

De dood van Sjael

31. ¹ Intussen vochten de Filisjtijnen tegen Israël, maar de mannen van Israël sloegen op de vlucht voor de Filisjtijnen, en de gesneuvelden vielen op het Gilboagebergte. ² De Filisjtijnen drongen door tot Sjael en zijn zonen en de Filisjtijnen doodden Jehonatan, Avinadav en Malkisjoea, de zonen van Sjael. ³ Nu concentreerde de strijd zich op Sjael en toen de boogschutters hem vonden, werd Sjael vreselijk bang voor de boogschutters. ⁴ Toen zei Sjael tegen zijn wapendrager: „Trek je zwaard en steek me ermee dood, voordat die onbesnedenen komen en mij doorboren en me martelen.” Maar zijn wapendrager durfde dat niet, want hij was erg bang. Toen nam Sjael het zwaard en liet zich erop vallen. ⁵ Toen zijn wapendrager zag dat Sjael dood was, liet hij zich ook op zijn zwaard vallen en hij stierf tegelijk met hem. ⁶ Zo stierven dus Sjael, zijn drie zonen en zijn wapendrager en al zijn mannen samen op die ene dag.

⁷ Toen de Israëlieten aan de overkant van de vallei en aan de overkant van de Jordaan, zagen dat het leger van Israël gevlucht was en dat Sjael en zijn drie zonen dood waren, verlieten zij hun steden en sloegen op de vlucht, waarop de Filisjtijnen kwamen en ze in bezit namen. ⁸ Toen de Filisjtijnen de volgende ochtend kwamen om de gesneuvelden te beroven, vonden zij de lichamen van Sjael en zijn zonen, die lagen op het Gilboagebergte. ⁹ Ze sloegen zijn hoofd af en trokken hem zijn wapenrusting uit en dat zonden zij door het hele land van de Filisjtijnen, om het aan de tempels van hun afgoden en aan het volk bekend te maken. ¹⁰ Daarna legden zij zijn wapenrusting in de tempel van Asjarot en zijn lichaam nagelden zij vast aan de stadsmuur van Beet Sjan.

¹¹ Toen de inwoners van Javeesj-Gilad over hem hoorden en wat de Filisjtijnen met Sjael gedaan hadden, ¹² maakten alle dappere mannen zich op en liepen de hele nacht door om het lichaam van Sjael en de lichamen van zijn zonen van de muur van Beet Sjan af te halen en toen zij terugkwamen in Javeesj, verbrandden zij hen daar. ¹³ En hun gebeente begroeven zij onder de tamarisk in Javeesj en daarna vastten ze zeven dagen.

31. 1. Intussen vochten de Filisjtijnen tegen Israël – Dit is zoals iemand die zegt: laten we terugkeren op ons eerste onderwerp (*Rasji*). [*Rasji* bedoelt te zeggen: we hebben de Filisjtijnen in hoofdstuk 29 achter ons gelaten, en nu nemen we de draad van het verhaal weer op.] *Meam Loëez* merkt op dat Sjael en zijn zonen pas sneuvelden, nadat zijn manschappen hem lafhartig in de steek hadden gelaten en waren gevlucht. Maar hoewel zij niets wisten van Sjmoeëls profetie betreffende Sjael en diens zonen, hebben ze mogelijk dat toch intuïtief aangevoeld en was hun vertrouwen in Sjael en daardoor hun vechtlust verdwenen.

2. De zonen van Sjael – De drie hier genoemde zonen waren gewend met Sjael mee ten oorlog te gaan, maar Iesjbosjet was thuis gebleven, want hij ging niet mee ten oorlog (*Radak*). Ondanks de vlucht van de Israëliëse troepen, vochten Sjael en zijn zonen heldhaftig door. Volgens sommigen waren ook Avner en Amassa gevlucht en misschien was Iesjbosjet ook gevlucht.

3. Nu concentreerde de strijd zich op Sjael – Nu zijn zonen gedood waren, richtten de Filisjtijnen zich op Sjael (*Metsoedat David*).

Toen de boogschutters hem vonden – Zij vonden de plaats waar hij zich schuil hield en hij was bang dat zij hem zouden martelen (*Metsoedat David*).

4. Voordat die onbesnedenen komen – Sjael was bang dat zij hem door middel van martelingen zouden dwingen om hun afgoden in hun tempels te dienen, en dat hij daar niet tegen bestand zou zijn, hetgeen een belediging van Hasjem zou zijn. De Schrift wijst op Sjaels grootheid: ondanks de harde profetie van Sjmoeël, en ondanks dat hij zijn troepen zag vluchten en ondanks dat hij zijn drie zonen voor zijn ogen zag gedood worden, vluchtte hij niet maar vocht door en accepteerde het Hemelse besluit. Daarmee verdiende hij de Komende Wereld, zoals Sjmoeël hem voorspelde (zie 28:19) (*Meam Loëez*).

Mij doorboren en martelen – Hij was bang dat ze hem zouden martelen uit wraak [voor de vele Filisjtijnen die hij gedood had] (*Radak*).

Want hij was erg bang – Misschien was hij bang dat de overlevende familie van Sjael wraak op hem zou nemen bij zijn terugkeer? Maar hij viel toch ook op zijn zwaard? Echter, hij was bang voor Hasjem om Diens gezalfde te doden (*Mahari Kara, Metsoedat David*).

Toen nam Sjael zijn zwaard en liet zich erop vallen – Hieruit blijkt dat de Amalekiet loog, toen hij tegen David zei [Sjmoeël II, 1:6-10] dat hij Sjael gedood had. Misschien zei hij dat alleen maar om bij David in de gunst te komen, omdat hij wist dat Sjael David haatte. En het is ook mogelijk dat Sjael niet onmiddellijk stierf toen hij zich op zijn zwaard liet vallen en dat deze Amalekietische vreemdeling Sjael de genadestoot gaf, zoals hij aan David vertelde, en dit lijkt mij waarschijnlijker (*Ralbag*).

5. Dat Sjael dood was – Bijna dood, want hij stierf pas nadat de Amalekiet hem gedood had, zoals hij David vertelde [in Sjmoeël II, 1:6-10]. Maar het is ook mogelijk dat de Amalekiet loog en Sjael al dood aantrof, nadat die op zijn

zwaard gevallen was, en dat hij dit alleen maar zei om bij David in de gunst te komen. En Sjael zondigde niet door zelfmoord te plegen, ondanks dat er geschreven staat [in Bereisjet 9:5]: „Maar je bloed van je [eigen] leven zal Ik opeisen,” dat wil zeggen, als jullie zelfmoord plegen, zal je daar rekening en verantwoording voor moeten afleggen [Bava Kamma 92b], maar dit gold niet voor Sjael en hij zondigde niet, want hij wist dat hij zou sterven [zoals Sjmoeël voorspeld had] en daarom was het hem toegestaan om zelf een eind aan zijn leven te maken, in plaats van te worden dood gemarteld. [Onze Geleerden leren dat het woord ‘maar’ altijd een uitzondering inhoudt. Hier is die uitzondering de omstandigheden waaronder Sjael zelfmoord pleegde, namelijk dat hij geconfronteerd werd met een gedwongen afgodendienst.]

6. En al zijn mannen – Die bij hem gebleven waren [zijn lijfwacht], de rest was gevlucht (*Radak*).

7. Aan de overkant van de vallei – Niet de vallei van Jizreël, maar de steden aan de andere kant van de vlakte langs de kust, dicht bij het land van de Filisjtijnen en zo ook „aan de overkant van de Jordaan”, dat waren de plaatsen dicht bij de Jordaan en dicht bij het land van de Filisjtijnen en daar waren geen versterkte steden en daarom vluchtten zij (*Radak*). Volgens *Metsoedat David* wordt met „de overkant van de vallei” de vallei van Jizreël bedoeld.

9. Ze trokken hem zijn wapenrusting uit – Zijn harnas, want zijn kroon en armband had de Amalekiet al meegenomen [zie Sjmoeël II, 1:10] (*Radak*).

10. De tempel van Asjerot – Afgoden van de heidenen [zie ook Melachiem I, 11:5] met beelden van schapen (*Radak*).

En zijn lichaam nagelden zij aan de muur van Beet Sjan – En in Divrei Hajamiem 10:10 staat geschreven dat ze zijn hoofd op een paal in Beet Dagon gezet hadden [een Filisjtijnse stad, genoemd naar hun afgod Dagon] (*Radak*). Mogelijk was dit uit wraak voor het feit dat het hoofd van het afgodsbeeld Dagon van zijn romp was afgevallen, toen de Filisjtijnen de geroofde Ark daar in de tempel van Dagon hadden gezet [zie 5:4] (*Meam Loëez*).

11. Over hem hoorden – Over Sjael (*Rasji*).

12. Verbrandden zij hen daar – [De commentatoren verschillen van mening over de betekenis van deze woorden: betekent het dat zij de lichamen van Sjael en zijn zonen verbrandden, of betekent het iets anders?] Zij verbrandden voor hen, zoals zij voor koningen verbrandden, zoals we leren [in traktaat Avoda Zara 11a]: ‘Wij verbranden bij de begrafenis van koningen en dat is geen gewoonte van de Emorieten’ (*Rasji*). En wat verbrandden ze? Hun bed en hun gebruiksvoorwerpen, of misschien verbrandden zij reukwerk, om de onaangename geur van de reeds ontbindende lijken te neutraliseren. En misschien verbrandden zij het vlees, opdat het niet zou worden aangetast door de wormen, want dat zou geen eer zijn voor een koning, en begroeven zij alleen het gebeente (*Radak*). *Rambam* schrijft [*Hilchot Melachiem* 2:1]: „De koning moet behandeld worden met grote eer... We mogen niet op zijn paard rijden, noch op zijn troon zitten... noch één van zijn voorwerpen gebruiken. Wanneer hij overlijdt moeten al die dingen voor hem verbrand worden.” [Het was de gewoonte om het bed van de koning en zijn persoonlijke bezittingen te verbranden, zoals blijkt uit de profetie van Jeremiahoe voor Koning Tsidkiahoe van Jehoda: „U zult in vrede sterven en er zal een verbranding voor u gehouden worden op de plaats waar verbrandingen gehouden werden voor de eerste koningen die aan u vooraf gingen.”]

13. Onder de tamarisk – Misschien omdat Sjael gewend was onder een tamarisk te zitten [zie hierboven 22:6]

En zij vastten zeven dagen – [Het was kennelijk de gewoonte in die tijd om de vasten bij het overlijden van iemand, zoals ook blijkt uit Sjmoeël II, 3:5, waar David vastte bij het overlijden van Avner.] Dat men zeven dagen vastte, was ter nagedachtenis van de zeven dagen die Nachasj, de Ammoniet hen gaf [zie hierboven 11:3], waarna Sjael hen uit zijn handen redde. [En het was dus uit dankbaarheid voor Sjael, die hen toen gered had, dat zij nu hun leven riskeerden om de lichamen van Sjael en zijn zonen bij de Filisjtijnen weg te halen (*Radak*).

R. Janna leerde: Twaalf verdienstelijke eigenschappen kunnen van Sjael vermeld worden:

1. Hij was nederig (zie 9:21).
2. Hij hoorde hoe hij beschimpt werd, mag hij hield zich stil (zie 10:27).
3. Hij vergaf dat hij beledigd werd (zie 11:13).
4. Hij was zeer zorgvuldig met de mitsva van tsietsiet en hij was daarom pijnlijk getroffen toen David een hoek van zijn jas had afgesneden (hoofdstuk 24).
5. Hij gaf bruidschatten aan arme bruiden (zie Sjmoeël II, 1:24).
6. Hij voelde zich beschaamd in de nabijheid van Sjmoeël [toen die hem vermaande] (zie 15:25).
7. Hij was ingetogen (zie 24:3).
8. Hij was royaal met zijn geld ten behoeve van het volk (zie 11:7).
9. Hij was zorgvuldig met rituele reinheid, zelfs voor voedsel dat niet gewijd was [d.w.z., hij at gewoon voedsel met alle restricties die gelden voor gewijd voedsel, zodat iemand die onrein was, niet aan zijn tafel kon eten (zie 20:26).
10. Hij gaf royale bijdragen aan de Tempel (Divrei Hajamiem I, 26:28).
11. Hij toonde respect en was bezorgd voor zijn vader [(zie 9:5).
12. Hij had berouw en erkende dat hij gezondigd had (zie 26:1).

Verder bewijs van zijn grootheid kan worden afgeleid uit het feit dat G-d hem ervoor spaarde, dat hij nog tijdens zijn leven zou moeten zien dat hij werd opgevolgd door een vroegere bediende. En later werd het volk gestraft met een zware hongersnood, omdat zij geen lofredenen voor hem hadden gehouden na zijn dood en deze hongersnood was veel erger dan de aardbeving die de Joden door elkaar schudde, toen zij het nalieten om behoorlijke lofredenen voor Jehosjoea te houden na diens dood. Dit was misschien omdat Sjael een grotere zelfopoffering toonde. Jehosjoea was een Hemelse garantie gegeven dat hij de oorlog zou winnen, terwijl Sjael verteld was dat hij en zijn zonen gedood zouden worden in de oorlog en desondanks ging hij de strijd tegemoet, om het Joodse volk te redden (*Meam Loëez*).